

Kukkolankoskessa

Sinäelokuun alun sunnuntaina sattui siikaalis Kukkolankoskella parremmanpuoleinen. Koimentoista äyrin päivän pyyntimiehet olivat liiponneet hyvän joukon viidettäsatat siikkaa rannalle. Kun niitä illan tullea ryhdyttiä ikivanhaan tapaan jakamaan, sattui matkamies paikalle ja koettaa nyt tässä kertoa asian sen mukaan kuin kylänmiehet Markus Niskala ja Juho Pakkala ja monet muut saivat sen näissä kalahommissa kokemattoman etelän puolen miehen päähän mahtumaan.

Karungin pitäjän Kukkolan kylässä on talonnumeroita 16 ja siian kalastukseen oikeutettujen talojen omistajilla 26 $\frac{2}{3}$ kahdeksannesmanttaalin osuuksia eli äyrejä. Älkää säikähtäkö, hyvät lukijat, näitä lukuja; niiden mainitseminen on välttämätöntä jäljempänä selostettavan saaliinjaon ymmärtämiselle, joka jako sinänsä ei ole vain vanha tapa, vaan on sillä välttämättömyyden luoman tavanomaisen oikeuden pyhyys. Siianjako, joka ensikerran näkijälle tuntuu käsittämättömän monimutkaiselta ja pikaisesti selitettäessäkin jää melko hämäräksi, on tarkemmin ajatellen perusteiltaan selvä toimitus ja puolustaa hyvin säilymistään pitkäaikaisen kehityksen tuloksena nykyisenäkin puntareiden ja muiden uudenaikaisempien jakokeinojen aikakaudella.

Siiankalastus tapahtuu vuorojaksoin, toisin päivin kalastaa 13, toisin 13 $\frac{2}{3}$ äyriä. Kahta kolmannesäyriä käsitellään kokonaisena ja tasoitetaan erotus siten, että koko äyrin lisäys on kaksi vuotta 13 $\frac{2}{3}$ äyrin ja yhden vuoden 13 äyrin päivällä. Pyynnissä on viisi miestä kerrallaan vuorokauden, kello 19—19, ja vuorot jaetaan tasan manttaalien mukaan. Itse pyyntitapa on äärimmäisen yksinkertainen. Kalat lipotaan pitkävartisilla lipoilla lipposilloilta, joita on rakennettu pitkin rantaa kosken partaalle vähänveden aikana perattujen lippokuoppien kohdalle. Lippokuoppa tehdään siten, että kivet poistetaan koskenpohjasta muutaman metrin pituiselta ja parin metrin levyiseltä alalta, joten muodostuu kaloille

mieluisen lepopaikka.

Työ tehdään varoen, ettei kuoppa muodostu kovin tasaiseksi ja säännölliseksi; kala karttaa sellaista kuoppaa, jossa ihmiskäden jälki on liian ilmeinen.

Pyyntiaika alkaa heinäkuun 5 päivän tienoilla ja kestää noin elokuun 25 päivään, joskus syyskuulle asti. Paras saalis saadaan Jaakon ja Laurin päivien välillä. Silloin nousee joskus viisi ja puolisataakin siikkaa vuorokaudessa. Iilalla lipotaan tavallisesti vuoronvaihdosta, klo 19 alkaen 23 tai 24, aamulla aloitetaan klo 2—3 ja jatketaan vuoronvaihtoon asti. Aamupäivällä 10—11 aikaan pyyntimiehet syövät pääateriansa. Padassa keitetään kymmenkunta kaiaa. Kypsät kalat asetetaan puisen kaaran (kaukalon) päihin, keskelle liemi eli padasta keittämisen aikana kuorittu rasva. Kaarasta syödään sormin, kalaa liemeen kastaen ja leipää palaanpaineeksi haukatun.

Joka ilta kello 19 on sitten kosken rannalla oltevien kalaaittojen edustalla siianjako. Kalat kasataan aitoista kaikki yhteen kasaan. Päivän pyyntimiehistä saa ensin kukin lipposiian, joiksi valitaan parhaat, suurimmat kalat. Sitten jaetaan paikkasiiat. Suurimpia siikoja erotellaan viiteen kasaan, kymmenen kuhunkin. Nämä kasat arvotaan pyyntimiesten kesken. Kukin pyyntimies antaa jakomiehen kaateen arvan, s. e. lastun, kiven tai muun sellaisen kappaaleen, jonka hän tuntee muista arvoista erilleen. Jakomies pistää arvat jonkun sivullisen, tavallisesti jonkun pikkupojan kouraan, joka seisoo kasojen keskellä, «kattoo methään», pois päin, ja pudottaa arvan kullekin kalakasalle. Kukin pyyntimies saa sen kasan, johon hänen arpansa on heitetty. Jos siikoja on tulut enemmän kuin 77, erotetaan jo tässä palkkasiikojen jaossa papinosa, viisi siikkaa papille.

Tämän jälkeen seuraa lopullinen, manttaalin mukainen jako. On 13 äyrin päivä. Kaikki palkkasiikojen jaon jälkeen jäljellä olevat kalat jaetaan viiteen kasaan, aina pitäten silmällä, että kalat tulevat saman kokoisia kuhunkin kasaan. Sitten viides kasa jaetaan kahtia; toinen puoli siitä, siis kymmenesosa